

21. P. Terentii Afri Comoediae. — Ívrétben egy hasábon, góth betűkkel írt papirkézirat, 110 levél, igen sok rubrummal.

Íratott 1462. okt. 7-én s a Calliopius-féle Terentiusokhoz tartozik. Colophonja: »Finis 1462 7-a Oktobris Terencii Publici Afri Comici liber explicit feliciter.« Ezután egy sor rasura következik, mely a scriptorról vagy a tulajdonosról adhatott volna felvi ágosítást.

E codex belértékéről, Abel Jenő derék fiatal philologusunk az Egyet. Philol. Közlöny f. é. első füzetében emlékezett meg. Bőrkötés. (Nr. 91.)

22. S. Thomae De Aquino: Tractatus de Virtutibus et Viciis. — Johannis Presbyteri: De essentia divinitatis et membris corporolibus. De Deo transumptivo. — Egidii Romani Archiepiscopi: Tractatus de tribus malis mundi. — Vegyestartalmú papir-codex a XV. századból, ívrét 230 levél, közben-közben több levél ki van szakítva. Góth jellemű, két hasábos írás, sok initialevél, melyek tollrajzokat képviselnek.

Egykorú barna bőrkötés rézkapcsokkal. (Nr. 101.)

Ezek azon codexek, melyeknek létezéséről a tudományos világot röviden tudósítani kívántam, s midőn ismertetésüket itt befejezem, kötelességemnek tartom egyuttal ft. Orgony Callistus zárda-főnök úrnak, kinek engedélyével a könyvtárban kutathattam, továbbá nt. Elek Theodorik és Besko Dániel uraknak, kik szíves közreműködésükkel két napi munkálkodásomat elősegítették, őszinte köszönetemet kifejezni.

Vegyes közlemények.

A M. Nemzeti Múzeum történeti- és irodalom-történeti kiállításában a folyó évi január-hó folytán a müncheni királyi könyvtár és a bécsi cs. k. udvari könyvtár Vitéz-codexei közszemlére ki voltak téve. Megemlítjük, hogy ezen kiállítás, a folyó évben is, minden kedden és csütörtökön megnyittasik a közönségnek.

A M. N. Múzeum könyvtárának 1877. deczember 10-én kelt felhívására, a következő hazai írók voltak szívesek hiányzó munkáikat (összesen 456 darab) beküldeni:

Bartalus István	Klug Nándor
Bertha Sándor	Koch Antal
Bielz Albert	Kondor Gusztáv
Bodnar Zsigmond	Kőrösi József
Bozóky Alajos	Korponay János
Dadai Jenő	Kruspér István
Entz Géza	Lenhossék József
Fábián János	Lichner Pál
Fabritius Károly	Lindner Gusztáv
Faludi Géza	Margó Tivadar
Ferecny József	Mariska Vilmos
Fésüs György	Maszlaghy Ferencz
Finály Henrik	Meisermann Ignác
Fodor József	Miháلكovics Géza
Fraknói Vilmos	Navratil Imre
Gerlóczy Gyula	Ormós Zsigmond
Goldzieher Ignác	Ortvay Tivadar
Graeffel János	Pauer Imre
Gregüss Ágost	Pauer János
Haller Károly	Rómer Flóris
Hasenfeld Manó	Sárkány János
Hazslinszky Frigyes	Schikray Sámuel
Henszmann Imre	Schuller Alajos
Högyes Endre	Szabó József
Horváth Ignác	Szamosi János
Ipolyi Arnold	Varga János
Kanitz Ágost	Wartha Vincze
Karvasy Ágost	Weisz Béla
Kenessey Albert	Xantus János
Kézmárszky Tivadar	Zádori János
Klein Gyula	

A Corvin-könyvtárhoz tartozó ösnyomtatvány. Habár tudomásunk volt arról, hogy Mátyás király nemcsak kéziratokat hanem nyomtatott könyveket is gyűjtött budai könyvtárába; mind a mellett ekkorig egyetlen ösnyomtatványt sem ismertünk, melyről kétségtelennek tarthattuk volna, hogy a Corvina alkatrészét képezte. A Történelmi Társulat múlt évi pozsonyi kirándulása alkalmával Csontos János, a múzeumi könyvtár segédőre a pozsonyi szent ferenczi rendű zárda könyvtárában talált egy ily nyomtatott munkát, mely díszes címlapján Mátyás király címe-

rét viseli. A múzeumi könyvtár megkeresésére a szent ferencz rend pozsonyi tartományának főnöke hazafias késszséggel küldötte meg e becses művet, melyet a nevezett segédőr a Történelmi Társulat legközelebbi ülésén be fog mutatni.

Egy magyar szó az egyik Vitéz-codexben. A bécsi cs. udvari könyvtár 141. sz. codexében, mely Plinius epistolait és Traján előtt tartott panegyricusát tartalmazza, s Vitéz által van emendálva, egy magyar szót találunk, melyre ezennel felhívjuk nyelvbuvaraink figyelmét. A 83. levél első lapján u. i. hol a panegyricusban a következő passus fordul elő: »postquam exercitationibus nostris non veterum aliquis cui decus muralis aut civica sed graeculus magister assistit«, a lapszálen idézett szöveg mellett vörös tintával e tisztán kivehető szót olvassuk: »har-solo« a mi valószínűleg a magister graeculus-nak felel meg. Kifejezi-e ezen magyar szó azt, mit Plinius a latin szóval kifejezni akar, ennek megítélését nyelvbuvarainkra bizzuk. Megjegyezzük azonban, hogy Pliniusnál a »graeculus« szó »progymnastes« és »alíptes«-sel egyértelműnek vétetik, s elsővivót (Vorfechter) úgy szintén sebész és a fürdőkben alkalmazott testdörzsölet (Frottirer) fejez ki.

A zágrábi délszláv akadémia Giulio Clovio XVI századbéli dalmát miniature-festőnek — kit a miniaturek Rafaeljének szoktak nevezni, s kinek művei az olasz könyvtárak fényes kiállítású codexeiben fordulnak elő — szobrot emel, melynek leleplezése a jelen év april havában ünnepélyesen fog megtörténni.

Martinovics-, Laczkovics- és Hajnóczy-nak az 1790, 91 és 92-iki években névtelenül kiadott munkái. A »Századok« f. évi januári és februári füzeteiben Fraknói Vilmos által közrebocsátott tanulmányok »Martinovics és társainak összeesküvéséről«, — bibliographiai tekintetben is érdekes eredményeket mutatnak fel; amennyiben t. i. constatalják, hogy az 1790—2-ik években megjelent nagyszámú névtelen munkák közül, melyeket tulajdoníthatni az azon korbéli politikai mozgalmak említett három jelentékony tényezőjének. Eszerint:

1. Martinovics művei a következők:

Testament politique de Joseph II. Bécs. 1791. két kötet. 8-adrétü 564 és 580 ll.

Oratio ad Proceres et Nobiles Regni Hungariae 1790 idibus Aprilis conscripta, Vindobonae suppressa, nunc primum in lucem prodit. Typis Parisinis. Germania. (Év nélkül) 4-adrétű 56 lap.

Oratio pro Leopoldo II. ab Hungaris Proceribus et Nobilibus accusato. Germania. 1792. 8-adrétű 99 lap.

Status Regni Hungariae Anno 1792. (Év és hely nélkül) 8-adrétű 32 lap.

2. L a c z k o v i c s J á n o s munkái:

A Matzedoniai vitéz, melyet tizesztendőbéli magdeburgi fogságában Méltóságos Báró Fridrik Trenk ezerhétszáz hatvanadik esztendőben először német nyelven írt, most pedig magyar nyelvre fordította egy magyar lovas regimentben levő főtiszt s hazafi LK TS JOS. Nyomtatott 1790. esztendőben. (Hely nélkül) 8-adrétű 59 l.

A magyar országgyűlésiben egybengyűlt méltóságos és tekintetes nemes rendekhez 1790-ik esztendőben tartatott beszéd. Mely most deák nyelvből magyarra fordítottatott. 1791. (Hely nélkül) 8-adrétű 182 l.

A magyar történeteknek rövid rajzolatya. Pesten, 1792. Patzkó Ferencz betűivel. 8-adrétű 194 l

Discussio Oratoria, qua in librorum censores invehitur. (Év és hely nélkül) 8-adrétű 24 lap.

3. H a j n ó c z y m u n k á i:

Acta Diaetalia Poseniensia A. 1618. Item electio et coronatio Ferdinandi II Pest. 1790. 8-adrétű 422. lap.

Dissertatio politica publica de Regiae potestatis in Hungaria limitibus. 1791. (Hely nélkül) 8-adrétű 174 l.

De Comitibus Regni Hungariae deque organisatione eorum, dissertatio iuris publici hungarici. 1791. (Hely nélkül) 8-adrétű 178 lap.

Extractus legum de Statu Ecclesiastico Catholico in Regno Hungariae latorum 1792. (Hely nélkül) 8-adrétű 213 lap.

De diversis subsidiis publicis dissertatio. 1792. (Hely nélkül) 8-adrétű 224 lap.

Gr. Dessewffy Aurel irodalmi hagyományai. A magy. tud. Akadémia kéziratárában kutatván egy iratesomagra lettem figyelmessé, mely a politikai életünkben oly kiváló szerepet viselt gr. Dessewffy Aurel iratait tartalmazza. Nem tartom érdektelennek e csomag tartalmának felemlítését, mint amely néhány érdekes adatot tartalmaz gr. Dessewffy Aurel életrajzához, annál inkább, mert kiváló férfainktól származó legcsekélyebb becsünek látszó adat is megérdemli, hogy annak legalább létezéséről tudomást vegyünk. A kéziratesomag Kazinczy Gábor hagyatékából került rendezetlenül az Akadémia birtokába, tartalma:

I. Gr. Dessewffy Józsefnek, Aurel atyjának, több latin levele egykorú főurakhoz.

II. Gr. Dessewffy József levelei fiához, Aurelhoz, melyekben a szerető atya nyájas gyengédsége nyilatkozik, a tekintélyes politikai párt vezérférfiai közé tartozó fiához. Kazinczy Gábor az Uj Magyar Múzeum 1860-iki évfolyamában közölt kettőt e levelekből, a többi kiadatlan.

III. Gr. Dessewffy Aurel eredeti levelei Kazinczy Ferenczhez, melyekben az élénkszellemű ifjú nemes ragaszkodása és tisztelete nyilvánul az irodalmi érdemekben dús Kazinczyhoz.

IV. Kazinczi Ferencz levelei másolatokban gr. Dessewffy Aurelhez, Kazinczy Sallust fordításának másolatával.

V. Végre gr. Dessewffy Aurel irodalmi kísérletei. Többnyire fordítások ezek, melyek úgy látszik kiadásra nem is voltak szánva, fiatalkori erőgyakorlások, de amelyek figyelemre méltók. Így Banilly után egy beszély »Az első kísétálás« valóban érdekes, mely némi simítás, különösen a társalgási nyelvnek a mai nyelvhez alkalmazása mellett, megérdemelné a körzétételt ma is; kár hogy évszám nem mutatja, mikor fordította e művet. Az »Uti Jegyzetek« erdélyi útjának eredménye, sajátkezű toldásaival. Mielőtt Erdélybe utazott volna gr. Dessewffy Aurel, Kazinczytól kért némi utasításokat. Kazinczy örömet közlé vele és kérte az ifjú grófot, hogy készítsen jegyzéseket utazásáról, és majdan engedje át neki, hogy azokkal ő »Erdélyi Leveleit« kiegészítse.

Végül gr. D. A. egy töredékes, csak pár lapra terjedő, életrajzi vázlata, idegen kéz írása, zárja be e kézirat-gyűjteményt.

Nem képezik tehát valami kiváló fontosságú művek ez iratsomag tartalmát, de szellemi nagyjaink aprólékosságait engedjük feledésbe menni.

Ferenczy József.